

Pod Topolčianskym hradom, aj v jeho širšom okolí



Spomienka

Svojim študentom som i na vyučovacích hodinách matematiky pripomínal aj toto: Hazardné hry s kockami sú známe už z obdobia pred štyrmi tisícami rokov. Hracie kocky z kostí ulovených zvierat, aj



s početným označením, sa našli z obdobia starovekej Mezopotámie i Egypta. Známe sú aj nálezy hracích kociek z obdobia Veľkej Moravy. Z rímskeho obdobia zostalo Caesarovo: *Aleae iacta est – Kocky sú hodené*. V okolí rímskeho tábora Gerulata (dnes Rusovce) sa tiež našli hracie kocky. K stredovekým nálezom hracích kociek bude patriť aj kocka z Topolčianskeho hradu (pozri obr.), nedávno (r. 2009) tam nájdená. V dnešnej dobe je známa nielen hra s kockou pod názvom *Človeče, nehnevaj sa*, ale aj *Rubikova kocka*.

Súčasnosť

Predchádzajúci spomienkový úvod je zasadením problematiky hracích kociek do širších súvislostí. Niektoré ďalšie konkrétne výsledky archeologického výskumu Topolčianskeho hradu (vedúci R. Daňo, AA Terra Antiqua) boli prezentované (do 23.10.2009) v Tribečskom múzeu v Topolčanoch. Nielen v Podhradí, ale aj obyvatelia Topolčan by mali vedieť aspoň čosi o svojom blízkom hrade.



Z archeologicko-historických úvah sa usudzuje, že Topolčiansky hrad vybudovali Čákovci v rokoch 1283 až 1318. Sečéniovci, ktorým patril hrad od roku 1389, urobili zásadnú prestavbu dostavaním trojpodlažného paláca... V súčasnosti je hrad pamiatkovo reštaurovaný, aby sa stal trvalejšou a možno aj zmyslupnejšou dominantou.



Pripomienka

Ludská kultúra je neodmysliteľne spojená s pamäťou a tým aj históriou. Poeta A. S. Puškin (1799–1837) pôsobivo upozornil na význam dejín: *Úcta*



k minulosti – to je vlastnosť, ktorá odlišuje vzdelanca od divocha. Ak si chceme pripomínať históriu kraja, v ktorom žijeme, asi je potrebné viac sa zoznamovať s dostupnými faktami a odstraňovať mýty. Vieme, že *Kto sa obmedzuje len na súčasné, bez vedomostí o minulom, ten nikdy súvislosti nepochopí* (G.W. Leibniz, 1646–1716).



Výzva



Pre trvalejšiu a systematickejšiu spomienku na bohatú históriu nášho mesta a jeho okolia, by bolo možno vhodné vytvoriť a udržiavať neveľkú **trvalú expozíciu z histórie Mesta Topolčany**, predovšetkým s ukázkami zachovaných dobových materiálov (pozoruhodné artefakty, kópie vzácných listín a originálnych písomností, hodnoverné informácie o významných udalostiach a význačných osobnostiach). V spolupráci so *Štátnym archívom* a *Tribečským múzeom* by mohla vzniknúť naozaj podnetná príležitosť pre zoznamovanie sa s historickými faktami, ktoré môžu upútať nielen mladých či skôr narodených Topolčancov, ale aj všetkých príležitostných návštevníkov. Dúfam, že nielen sám si želim trvalé a systematickejšie informácie z histórie nášho kraja.



(Dušan Jedinák)

